

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. IX. An præsentia futurorum contingentium in æternitate, necessariò
requiratur, ut Deus habeat certam & infallibilem de illis scientiam;
subindeque si in decreto tantùm illa præsciret, certò & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](#)

ARTICVLVS IX.

An præsentia futurorum contingentium in æternitate, nec esset requiratur, ut Deus habeat certam & infallibilem de illis scientiam; subindeque si in decreto tantum illa præscribet, certe & infallibiliter ea non cognoscet?

SAlmantenses h̄c disp. 8. dubio 4. afferunt, realem & physicam futurorum contingentium in æternitate præsentiam, adeo necessaria esse, ut sine illa, neque conceptus intuitionis & invariabilitatis, nec ratio certitudinis & infallibilitatis in divina scientia salvari possint. Econtra verò Joannes à S.Thoma, pluresque alij ex nostris Thomistis, docent talem præsentiam non esse necessariam ad certitudinem divinæ cognitionis, sed tantum ad ejus invariabilitatem & intuitionem. Unde consequenter afferunt, quod licet Deus per impossibile futura contingentia solū in suo decreto, non verò in præsentia sua æternitatis, cognoscet, nihilominus certam & infallibilem de illis scientiam haberet.

§. I.

Quibusdam præmissis, vera sententia, tripliæ conclusione, declaratur.

Notandum primò: æternitatem divinam posse dupliziter considerari: nempe quatenus se tenet ex parte divini decreti, tanquam ejus mensura propria, & ad æquata; & prout se tenet ex parte futurorum contingentium, ad quæ ratione sua infinitas virtualiter se extendit; eaque finu suo vastissimo & infinito complectitur, ac comprehendit, ut articulo 7. fusè expendimus. Quando ergo queritur, an æternitas divina sit necessaria ad fundandam in Deo certam & infallibilem futurorum notitiam, hoc intelligi potest, vel de æternitate quatenus se tenet ex parte decreti, tanquam ejus mensura; vel prout se tenet ex parte futurorum, ad quæ ratione sua infinitas virtualiter se extendit. Unde in primis queri potest, an si decretem divinum non mensuratur æternitate, sed tempore, vel ævo, esset medium in quo Deus certe & infallibiliter futura contingentia cognoscet? Secundò, an supposito quod divinum decretem æternitate mensuratur, si tamen futura contingentia illi realiter non coexistenter (quod tamen repugnare constat ex suprà dictis) an tunc Deus in tali decreto, æternitate mensurato, futura contingentia certo cognoscet?

Notandum secundò: futura contingentia & libera dupliziter posse considerari. Primò per ordinem ad causas proximas & contingentes in quibus continentur, v. g. florito arboris, per ordinem ad virtutem generativam plantæ; disputatione Petri, per ordinem ad ejus voluntatem. Secundò futura contingentia & libera possunt considerari per ordinem ad causam primam, omnino immutabilem & indefectibilem, & per ordinem ad voluntatem divinam, quæ mediante decreto, est prima causa futuritionis rerum. His præmissis.

Dico primò: æternitatem, quatenus se tenet ex parte divini decreti, illudque mensurat, esse necessariam ad fundandam in Deo certam &

A infallibilem futurorum contingentium scientiam.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Ut aliquod medium fundare possit certam & infallibilem notitiam alicuius effectus, debet esse omnino invariabile, & indefectibile; sicut ut ex aliquo principio deduci possit conclusio demonstrativa, illud debet esse omnino infallibile, & immutabile: At si divinum decretum non mensuraretur æternitate, sed tempore, vel ævo, non esset omnino immutabile, & indefectibile; cum ævum, & tempus, omnisque mensura æternitate inferior, mutabilis sit, & defectibilis, saltem de potentia Dei absoluta: Ergo si divinum decretum non esset æternitate mensuratum, non posset fundare certam & infallibilem futurorum contingentium scientiam.

Confirmatur & magis declaratur hæc ratio. Si divinum decretum non esset æternitate mensuratum, sed alià mensurâ, ab intrinseco, vel extrinseco defectibili, & mutabili; antequam futura contingentia in propria mensura & duratione existenter, Deus non posset certò scire, an persistet in suo decreto, usque ad illam durationem, an verò loco illius, oppositum decretum haberet; siquidem decretum illud, & ejus mensura, essent defectibilia; & sicut possent persistere, ita etiam possent non persistere usque ad predictam durationem. Ergo quavis decretum divinum sit omnipotens, & infinita virtute ac efficacia pollet; si tamen non esset æternum, nec æternitate, sed ævo, vel tempore mensuratur; certam & infallibilem futurorum contingentium notitiam fundare non posset.

Dico secundo: Respectivè ad causas contingentes, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinæ, respectu futurorum contingentium, nisi illorum præsentia in æternitate.

Probatur primò ex D. Thoma h̄c art. 13. ubi sic habet: *Contingens aliquod potest dupliziter considerari: uno modo in seipso, secundum quod jam in actu est; & sic non consideratur ut futurum, sed ut præsens; neque ad utrumlibet contingens, sed determinatum ad unum, & proper hoc sic infallibiliter potest subdi certa cognitioni. Alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa, & sic consideratur ut futurum, & nondum determinatum ad unum, quia causa contingens se habet ad opposita; & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Quibus verbis, nostram conclusionem & docuit & probavit.*

Probatur secundò: Causa contingens, secundum se inspecta, est indifferens ad esse & non esse effectus quem continet: At in medio indifferenti, nequit determinatum aliquid cognosci, ut suprà contra Molinam ostendimus: Ergo solum potest terminare certam cognitionem, ut actu extra causas existit: Sed ab æterno non existit extra causas in propria duratione, bene tamen in æternitate, quatenus ipsa, ratione sue infinitatis, ad illam durationem & differentiam temporis, in qua aliquando extra causas debet exire, se extendit, ut suprà declaratum est: Ergo respectivè ad causas contingentes, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinæ, respectu futurorum contingentium, nisi illorum præsentia in æternitate. Videri potest Sanctus Thomas 1. Periherm. leet. 13. & in i. dist. 38. quæst. 1. art. 5. quæst. 2. de verit. art. 12. & quæst. 12. art. 10. nec non 3. contra Gent. cap. 67. & 2. 2. quæst. 171. art. 6.

DE SCIENTIA FUTVRORVM CONTINGENTIVM. 275

- Dico tertio, Præsentiam futurorum in aeternitate, non esse unicum medium in quo Deus illa certò & infallibiliter possit cognoscere: quare licet per impossibile, in aeternitate Deus realiter non coexistenter; ea tamen in suo decreto efficaci, aeterno, & immutabili, certo cognosceret.
294. Probatur primum ex S. Thoma hic art. 13. in corp. ubi sic ait: *Omnia que sunt in tempore, sunt Deo ab aeterno praesentia, non solum ea ratione, quæ habet rationes rerum apud se presentes (ut quidam dicunt) sed quia ejus iniuitus ferunt ab aeterno super omnia, prout sunt in sua praesentialitate.* Senti ergo Sanctus Doctor, rationem certitudinis cognitionis divinae posse desumti ex ideis divinis, ut habent adjunctum decretum: quas, ut dicit Caetanus, intelligit per *objectivas rationes rerum*.
295. Confirmatur ex eodem S. Doctore quæst. 3. de verit. art. 6. ubi docet omnia à divino intellectu cognosci in ideis: cum hoc tamen discrimine, quod idea respectu possibilium, est sola divina essentia, ut imitabilis à creaturis: respectu autem illorum quæ sunt, erunt, vel fuerunt, certò cognoscari ab intellectu divino, ratione idealium, superaddito tamen decreto.
296. Probatur secundò ratione ex his locis desumpta. Medium infallibiliter connexum cum aliqua re, est sufficiens ratio infallibilis cognitionis illius: At decretum efficax divinae voluntatis, indefectibile, & aeternitate mensuratum, infallibiliter cum futurione contingentium connectitur: Ergo ratione illius futura contingentia posse certò cognoscari; & consequenter physica illorum praesentia in aeternitate, non est unicum & solum medium, in quo Deus certò & infallibiliter ea possit cognoscere.
297. Confirmatur: Futura contingentia & libera, posse certò cognoscari in causis secundis prædeterminatis, ut iupræ ostensum est: Ergo à fortiori posse certò præsciri in ipso divino decreto prædeterminante, à quo præmotio physica, & gratia efficax desumunt totam suam vim, & efficiaciam, ac certitudinem, & infallibilitatem.
298. Confirmatur amplius: Contingentia conditio-
nata, quorum conditio nunquam purificabitur, v. g. conversio Tyriorum, si Christus apud illos prædicasset, certo cognoscuntur à Deo, ratione decreti conditionati, in quo fundatur illorum præscientia, ut disputatione sequenti ostendemus: Sed illa futura non sunt realiter praesentia in aeternitate; utpote nunquam extirta in aliqua differentia temporis, ad quam aeternitas, ratione suæ infinitatis, possit virtualiter se extendere: Ergo ad certam & infallibilem cognitionem futurorum contingentium, non requiritur necessario physica eorum praesentia in aeternitate, sed posse in decreto efficaci divina voluntatis, absoluto, vel conditionato, certo & infallibiliter cognoscari.
- §. II.
- Solvuntur objectiones.
299. Objicies secundò contra eandem conclusio-
nem. Præsentia physica futurorum in aeternitate, necessaria est ut cognitio divina ad illa terminata, sit omnino invariabilis, & immutabilis ex parte objecti: Ergo etiam requiritur, ut illa sit omnino certa & infallibilis. Antecedens constat ex dictis articulo præcedenti, conclusione prima. Consequentia vero probatur. Non potest stare omnimoda certitudo divinae cognitionis, si illa sit mutabilis, & variabilis ex parte objecti: Ergo si invariabilitas cognitionis divinae, sine reali futurorum in aeternitate praesentia, subsistere nequeat, non potest etiam sine illa stare eius infallibilitas & certitudo.
- Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Ad cuius probationem dicendum est, quod stante variabilitate divinae scientiae ex parte objecti, potest nihilominus subsistere ejus infallibilitas & certitudo; ut constat in assensu fidei, & in cognitione prophetica, quæ licet variabilis sit, & variabilis ex parte objecti, quod transire potest de futuro in præfens, & de præsenti in præteritum; habet tamen omnimodam certitudinem & infallibilitatem, ratione medijs in quo fundatur, divina scilicet revelatione.

Tom. I.

M m ij

A scientiam, debere cognosci in seipso, prout est præsens in mensura aeternitatis. Eadem doctrinam tradit hic art. 13. & in 1. dist. 3. quæst. 1. art. 5. & de verit. quæst. 2. art. 12.

Respondeo primo, D. Thomam in hoc loco 300; non considerare futura contingentia, per ordinem ad causam primam, in qua, ratione decreti efficacis & immutabilis, certo & infallibiliter continentur; sed solum respectivè ad causas secundas contingentes & mutabiles, & prout abstracti hant à divino decreto, eas determinante & applicante ad agendum; sub qua ratione non possunt esse medium, in quo Deus futura contingentia certò cognoscet; ac proinde, respectivè ad illas, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinae, respectu futurorum, nisi praesentia illorum in aeternitate, ut in prima conclusione declaravimus.

B Secundò responderi potest, D. Thomam in his locis solum velle demonstrare, quod scientia Dei respectu futurorum contingentium, non esset omnibus modis certa & infallibilis, si non terminaretur ad illa, ut sibi praesentia, & coexistenter in aeternitate; quia licet futura contingentia, prout substantia absoluta & efficaci decreto divina voluntatis, habeant certam & infallibilem futuritionem, ratione cuius possunt terminare certam notitiam; quando tamen considerantur ut praesentia in mensura aeternitatis, peculiare habent certitudinem, ratione talis praesentiae, quam non habent à decreto; ex illa enim contrahunt necessitatem quandam effendi, non absolutam & antecedentem, qua libertati opponitur; sed hypotheticam & consequentem, qua illi non contrariatur; nam ut communiter dicitur, *omne quod est, quando est, necesse est esse.* Unde talis praesentia tribuit futuris contingentibus modum quandam certitudinis & infallibilitatis, quem non habent à decreto, & facit ut scientia visionis sit certa & infallibilis; non solum ratione medijs in quo fundatur; sed etiam ratione objecti ad quod terminatur, quod quando videtur ut praesens, est aliquo modo certius, quam dum cognoscitur ut futurum, & ut determinatum in causa prima, ratione decreti efficaci & absoluti.

C Objicies secundò contra eandem conclusio-
nem. Præsentia physica futurorum in aeternitate, necessaria est ut cognitio divina ad illa terminata, sit omnino invariabilis, & immutabilis ex parte objecti: Ergo etiam requiritur, ut illa sit omnino certa & infallibilis. Antecedens constat ex dictis articulo præcedenti, conclusione prima. Consequentia vero probatur. Non potest stare omnimoda certitudo divinae cognitionis, si illa sit mutabilis, & variabilis ex parte objecti: Ergo si invariabilitas cognitionis divinae, sine reali futurorum in aeternitate praesentia, subsistere nequeat, non potest etiam sine illa stare eius infallibilitas & certitudo.

D Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Ad cuius probationem dicendum est, quod stante variabilitate divinae scientiae ex parte objecti, potest nihilominus subsistere ejus infallibilitas & certitudo; ut constat in assensu fidei, & in cognitione prophetica, quæ licet variabilis sit, & variabilis ex parte objecti, quod transire potest de futuro in præfens, & de præsenti in præteritum; habet tamen omnimodam certitudinem & infallibilitatem, ratione medijs in quo fundatur, divina scilicet revelatione.

Art. 2.

nis, quæ est veluti quedam impressio, & participatio certitudinis divinæ scientiæ; juxta illud quod docet Tertullianus suprà relatus, Deum scilicet, tot habere testes sua præscientiæ, quæ fecit Prophetae. Unde quamvis invariabilitas cognitionis divinæ, respectu futurorum, sine illorum praesentia in æternitate subsistere nequeat, non licet inde colligere, eam etiam desiderari ex parte certitudinis & infallibilitatis; ita quod eā fœlusā, futura contingentia in decreto absoluto & efficaci non possint certò cognosci.

A mistas, suis argumentis, invitos & reluctantes tandem coactos fuisse concedere Deo futurorum conditionatorum notitiam; nam revera Thomistæ quorum verba referuntur, non alia sensuocuti sunt, quām quo illos sumus interpretati, unde illorum Recentiorum triumphos, quos tantæ verborum pompa decantant, leves foliorum sonitus, & inanes umbras, merito prædictus Author appellat. His præmissis sit

§. I.

Statuitur esse in Deo certam futurorum conditionatorum notitiam.

B Dico igitur: Deum futura conditionata certò cognoscere.

Probatur primò ex Scriptura, in qua futura conditionata sèpè à Deo revelantur, & annuntiantur, tanquam futura: ut constat ex primi Regum 23. ubi David cùm fugisset Ceilam, consuluit Dominum, *Si tradens me viri Ceila, & viros qui mecum sunt in manu Saül?* Et dixit Dominus: *tradent.* Item 3. Regum 11. *Non ingrediemini ad eas* (scilicet filias Gentium) *neque de illis ingredientur ad vestras: certissimè enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum.* Et in novo Testamento habetur illud celebre testimonium Matthæi 11. *Si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ in vobis factæ sunt, olim in cinere, & cilicio penitentiam egissent.*

C Quibus in locis tria prænuntiantur futura conditionata: scilicet tradidit David in manus Saül, si maneret in Ceila; seductio, & aversio cordis, si filii Israël connubia ducerent cum alienigenis eis viciniis; & conversio Tyriorum, ac Sodioniorum, si Christus apud illos prædicasset Evangelium, & fecisset signa que fecit apud Iudeos. Licet enim secundum fuerit absolutum, respectu Salomonis verbi gratiæ, qui cum mulieribus alienigenis ardenter amore copulatus est, & ita (ut ait saecularis textus) cùm jam esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: attamen respectu aliorum multorum, qui cum eisdem copulati non sunt, habuit rationem futuri contingentis conditionatè. Ergo certa futurorum conditionatorum notitia, Deo dene-gari non debet.

E Respondent Curiel & Typhanus, hæc dici tantum per exaggerationem humanam, vel secundum probabilem tantum cognitionem, quam Deus habebat de hujusmodi futuris, attendendo ad inclinationem causarum secundarum, quæ positivis illis conditionibus, de se magis erant inclinati ad illos effectus, quām ad oppositos. Quæ responsio videtur habere aliquod fundatum in Scriptura, quæ post verba Matthei 11. iam relata, *Si in Tyro, & Sydone &c. addit, Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, forte mansissent usque ad hanc diem.* Particula enim, forte, solam probabilitatem, & conjecturam; non autem infallibilitatem, & certitudinem denotare videtur.

F Sed hæc responsio multipliciter impugnari potest. Primò ex verbis Scripturæ 3. Regum 11. jam relatis, in quibus seductio, & aversio cordis filiorum Israël, si ad alienigenas ingredierentur, ut certissima prænuntiantur; dicit enim Scriptura, *Certissimè avertent corda vestra.* Quæ particula, certissimè, omnimodam certitudinem, & infallibilitatem, & non solam probabilitatem, & conjecturam significat.

DISPUTATIO V.

De scientia conditionatorum.

E Gimis hic usque de futurorum absolutorum notitia, nunc de conditionatorum scientia disputandum est: sed quia alia est futurorum conditionatorum scientia, quæ à Thomistis in Deo admittitur, alia quæ à Molina & aliis Recentioribus ipsi assignatur: illa enim fundatur in decretis conditionatis, eaque supponit: ista est independens à decreto, eoque anterior, vocaturque à Recentioribus *scientia media*; ideo de utraque hic agendum est, & prima in hac disputatione stabilienda est, secunda verò in sequenti rejienda, ac explodenda.

ARTICULUS PRIMUS.

An Deus habeat certam, vel solam conjecturalem, futurorum conditionatorum notitiam?

I. **C** Vrbel libro 1. controversiarum, controv. 7. Corneio h̄c art. 13. disp. 3. dubio 2. & Claudius Typhanus, novissimus Societatis scriptor, libro de ordine, deque priori & posteriori, cap. 25. docent futura contingentia conditionata, non cognosci à Deo certò, sed tantum conjecturaliter. Pro eadem sententia citant communiter Recentiores aliquos ex Thomistis, ut Cabreram, Ledefinam, & Zumel; sed immerito: quamvis enim illi videantur recedere aliquo modo à communi sententia, & quam Deo concedunt alij Thomista, negare certam futurorum conditionatorum notitiam; tamen si attinet legantur, & inquiratur quo sensu locuti sint, manifestè patet, quod illi ab aliis non dissentire, sed tantum velle, futura conditionata per ordinem ad causas liberas & contingentes in quibus continentur, & ex vi illationis, seu connexionis antecedentis cum consequenti, non fundare certam & infallibilem cognoscibilitatem, sed conjecturalem tantum & probabilem; at non negare certam illorum notitiam haberi aliunde à causa extrinseca, nempe decretis conditionatis, quæ non admittunt circa omnium possibilium combinationes, sed tantum circa illas quarum mentio sit in Scriptura, & quæ ad hujus universi gubernationem necessaria sunt.

Addunt præterea, Si decreta de his conditionatis constituantur, ea non cognosci conditionatè, sed absolute, quia videntur in decreto præfenti, & cognitione metienda est ex medio per quod fit, unde censent hujusmodi cognitionem habere rationem visionis. Non ergo immerito conqueritur Joannes à S. Thoma contra Herice, Alarcon, & alios Recentiores, qui gloriantur Tho-